

Werken aan gelijke kansen voor alle peuters

DE DRIE PIJLERS VAN DE ARNHEMSE PEUTEROPVANG

Kansengelijkheid en inclusie, daar draait het om bij de Arnhemse peuteropvang. Hoe krijgt dit vorm in de praktijk? ‘De peuteropvang berust op drie pijlers: VVE, ontwikkelrecht en passende kinderopvang. Samen dragen ze eraan bij dat elk kind gezien wordt en een kwalitatief aanbod krijgt dat past bij zijn behoeften.’

🔊 FEMKE VAN DEN BERG 🎧 ADOBESTOCK

Pijler 1: VVE

Arnhemse doelgroeppeuters kunnen terecht bij een VVE-intensieflocatie of een VVE-basislocatie. Wat is het verschil? Hoe worden ouders er betrokken bij de taalaanpak? En hoe staat het met de opbrengsten van de voorschoolse educatie? Een middag op een peuteropvang, ergens in Arnhem. Acht kinderen zijn in een gymruimte bezig met een estafette, onder leiding van een docent van Stichting Gym & Turnen Arnhem. Aan de ene kant van de ruimte ligt een stapel blokken. De opdracht is om aan de andere kant een toren te bouwen. Per keer mogen ze één blok naar de andere zijde brengen, waar ze de blokken opstapelen. Als de tijd om is, vraagt de docent: ‘Welke toren is hoog? Welke toren is laag?’ Enthousiast wijzen de kinderen de hoge en lage torens aan.

VVE-intensieflocatie

De docent is aan het werk op een zogeheten ‘VVE-intensieflocatie’: een locatie met minimaal dertig procent kinderen van 2 tot 4 jaar met (het risico op) een (taal) achterstand. Op een intensieflocatie is er méér aandacht voor het taalaanbod. Zo wordt er gewerkt met LOGO 3000, een

aanpak waarmee kinderen de 3000 woorden krijgen aangeboden die van belang zijn voor een goede start op de basisschool. ‘Het bijzondere is dat deze woorden ook terugkomen bij peutergym’, vertelt [Mariëlle van Verseveld](#), operationeel manager bij Stichting Gym & Turnen Arnhem. ‘Gymdocenten herhalen de woorden waarmee de pedagogisch medewerkers in de groep bezig zijn. Zoals “hoog” en “laag” in het voorbeeld. Kinderen vinden deze speelse manier van leren erg leuk, omdat woorden tastbaar gemaakt worden. Het mooie is bovendien dat de gymlessen openstaan voor alle peuters op de intensieflocatie, niet alleen voor kinderen met een VVE-indicatie.’

Warme overdracht

De intensieflocaties hebben ook een vergaande samenwerking met het basisonderwijs; voor VVE-kinderen is er een warme overdracht. Daarnaast kennen sommige intensieflocaties startgroepen. Deze worden gedraaid door een leidster en een leerkracht. Door hun samenwerking en eigen expertise lukt het beter om een goede doorgaande lijn te creëren – zo werken de scholen ook met LOGO – en voor elk kind een beredeneerd

aanbod neer te zetten. Een uitdaging blijft wel hoe dit praktisch te regelen, omdat kinderopvang en onderwijs anders gefinancierd worden en onder andere wetten en regels vallen.

Basislocaties

Behalve intensieflocaties, heeft Arnhem ook zogeheten 'VVE-basislocaties' in wijken met minder doelgroeppeuters. De brede ontwikkeling van de kinderen wordt hier eveneens op gestructureerde wijze gestimuleerd. Net als op de intensieflocaties is er aandacht voor de domeinen taal, rekenen, motorische ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling. 'Maar het taalprogramma én het ouderaanbod zijn wat minder intensief', zegt **Jonathan Simonis**, adviseur Samenwerking met ouders bij VVE bij PAS (een stichting die zich inzet voor een optimale, ononderbroken ontwikkeling van alle Arnhemse kinderen van 0 tot 13 jaar).

Taalstimuleringsprogramma's hebben een groter effect als ouders betrokken worden. 'In 2020 zijn we daarom gestart met een nieuwe aanpak: de VVE-afspraken met ouders. Op het moment dat ouders bij het consultatiebureau een VVE-indicatie krijgen voor hun kind, maakt de cb-medewerker duidelijk dat peuteropvang en gemeente hun best doen voor hun peuter, maar dat er ook iets van hen verwacht wordt. Ouders maken dan een keuze uit een aanbod dat de thuisomgeving versterkt', zegt Simonis. Dit bestaat uit onder meer ouderbijeenkomsten (waarin ouders oefenen met LOGO-woorden die hun kinderen leren), VoorleesExpress (waarbij vrijwilligers voorlezen in het gezin), Home-Start (hulp bij problemen in het gezin) en Spel

'De gemeente Arnhem wil graag dat alle peuters gelijke kansen krijgen'

aan Huis (ondersteuning voor ouders in het spelen met hun kind). 'Als het kind start op de peutergroep, vraagt de pm'er voor welke ondersteuning ouders zich opgeven', aldus Simonis. 'Met deze gestructureerde aanpak willen we de samenwerking met ouders bij VVE verbeteren.'

Indicatie en bereik

De consultatiebureaus hanteren een brede definitie van wie een doelgroepkind is. Ze kijken niet alleen naar taalontwikkeling van het kind en opleidingsniveau van ouders, ook de sociaal-emotionele ontwikkeling en de thuissituatie wegen mee. Momenteel loopt er bovendien een pilot met een warme overdracht tussen jeugdgezondheidszorg en opvang, waarbij ouders, jeugdverpleegkundige en opvang-mentor in gesprek gaan over de ontwikkeling van het kind.

Er zijn in Arnhem 3160 peuters, waarvan ruim 60 procent een VVE-locatie bezoekt (VVE-Monitor, Stichting PAS, 2019/2020). 'Van de 488 doelgroeppeuters bezocht 92 procent vóór de coronacrisis een VVE-locatie. Door COVID daalde het tot

>

ongeveer 84-85 procent', weet **Annemarieke Moes**, bestuursadviseur Jeugd & onderwijs bij de gemeente. Arnhem heeft zo'n 50 VVE-locaties voor kinderopvang (peuteropvang) van vijf verschillende gesubsidieerde aanbieders: Skar, SPA, Twins, Partou en Het Kuikentje.

Bouwstenen

Om de voorschoolse educatie op alle locaties goed vorm te geven, zijn in Arnhem verschillende bouwstenen ontwikkeld. De belangrijkste is de VVE-basisscholing Actief Betrokken die verplicht is voor alle pm'ers (en voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen). In vervolg hierop kunnen pm'ers trainingen volgen over opbrengstgericht werken en een beredeneerd aanbod. Maar het stedelijke professionaliseringsaanbod omvat ook cursussen over bijvoorbeeld LOGO 3000, kindvolgsysteem OVM en workshops over meertaligheid of spelbegeleiding. Ook de inzet van de logopedisten van PAS is een belangrijke bouwsteen. 'Zij observeren de communicatieve ontwikkeling van peuters, ondersteunen pm'ers bij hun taalaanpak en verwijzen door naar specialistische ondersteuning, indien nodig', zegt **Annette Mullink**, programmeur Vroegsignalering & educatie bij PAS.

Opbrengsten

In 2020 voerde Sardes bij alle Arnhemse VVE-locaties een audit uit. Hierbij werd gekeken naar de kwaliteit van onder meer aanbod, pedagogisch-educatief handelen, extra ondersteuning (voor peuters die dat nodig hebben), samenwerking met ouders en de doorgaande lijn. 'Hieruit bleek dat het met de pedagogische kwaliteit en het aanbod echt goed zit', zegt Mullink. 'Maar er zijn ook aanknopingspunten voor verbetering. Zo vragen de educatieve component en doorgaande lijn meer aandacht.' De resultaten en aanbevelingen van de audit geven richting aan het Arnhemse beleid inzake kansgelijkheid en inclusie: de 'Arnhemse Agenda'.

Pijler 2: Ontwikkelrecht

De gemeente Arnhem wil graag dat alle peuters gelijke kansen krijgen en zich spelenderwijs goed kunnen voorbereiden op

'Op een intensieflocatie is er méér aandacht voor het taalaanbod'

hun schoolloopbaan. In 2017 werd daarom het 'ontwikkelrecht' ingevoerd voor peuters vanaf 2 jaar uit gezinnen met een laag inkomen en zonder recht op kinderopvangtoeslag. Sindsdien hebben ook deze peuters recht op een aantal uren door de gemeente gesubsidieerde opvang.

Per augustus 2020 moesten gemeenten het gesubsidieerde aanbod van voorschoolse opvang uitbreiden naar 960 uur voor alle peuters van 2,5 tot 4 jaar met een VVE-indicatie. In Arnhem kozen ze ervoor deze uitbreiding later te laten ingaan voor zowel kinderen met een VVE-indicatie vanaf 2 jaar als voor 'ontwikkelrecht-peuters'. 'Dat we later startten, kwam door COVID. Maar vooral doordat we de uitvoering zorgvuldig wilden voorbereiden', vertelt Annemarieke Moes. 'Eind 2018 was al besloten om van 12 naar 14 uur per week te gaan, per 2019. Ook regelden we toen dat er in de zomervakantie twee weken peuteropvang was. Vervolgens hebben we nog gedetailleerd gekeken naar de uitbreiding van de taakuren – extra uren die medewerkers nodig hebben voor bijvoorbeeld kindobservaties en oudergesprekken. Per 1 januari 2021 was de uitbreiding naar wekelijks 16 uur een feit.'

Peuters met een VVE-indicatie uit gezinnen met een inkomen tot 130 procent van het bijstandsniveau en kinderen die vallen onder het ontwikkelrecht, mogen de helft van de uren gratis komen. Hun ouders kunnen daarnaast gebruikmaken van de GelrePas, voor een extra korting op de ouderbijdrage. Deze bedraagt dan ongeveer € 14 per maand, voor 16 uur per week.

Pijler 3: Passende kinderopvang

Ook kinderen met specifieke ontwikkelingsvragen (zoals gedragsproblemen of cognitieve moeilijkheden) horen erbij en gaan het liefst naar kinderopvang in hun eigen wijk. In Arnhem kunnen voor deze kinderen speciaal opgeleide coaches passende kinderopvang worden ingezet en ook medewerkers van een ambulant team, bestaande uit personeel van jeugdhulpaanbieders. De coaches dragen zorg voor een passende begeleiding van alle kinderen, binnen de context van de groep. Ook zetten zij zich in voor de kwaliteit van het pedagogisch-educatieve aanbod en deskundigheidsbevordering van pm'ers. De ambulant begeleiders passende kinderopvang komen in actie als ouders, pm'ers en de coach passende kinderopvang een vraag hebben over een kind waarop ze zelf geen antwoord weten. (Zie hiervoor ook het artikel in *Management Kinderopvang*, 1-2021.) <

VOOR DIT ARTIKEL IS OOK GESPROKEN MET: CAJA DREUNING (CLUSTER-MANAGER BIJ SKAR), JOLANDA GEIJSBERTS (BESTUURSADVISEUR VAN DE GEMEENTE ARNHEM), JACINTHA IMMEN (MANAGER BIJ STICHTING PEUTERSPEELZALEN ARNHEM), CHARLOTTE PRIGGE (KWALITEITSMANAGER BIJ PARTOU).